

ՔՐԴԱՅԱԾ ՀԱՅԵՐԸ

ՔՐԴԱԽՈՍ ՀԱՅԵՐՆ ԵՒ ՀԱՅԱԽՈՍ ՔԻՒՐԳԵՐԸ.
ԽԱՖԻՐՈՒԹԻՒՆԸ. ԹՐՔԱՅԱԾ ՔԻՒՐԳԵՐԸ

Մեծամասնութիւն կը կազմեն քրդացած հայերը ու թըր-
քացած քիւրդերը, որոնց մասին եթէ կարելի չէ ճիշտ հաշիւը
տալ, բայց շատ դիւրին է օրինակներ և ասպացոյցներ բերելը:

Պօհտանի քիւրդերու մեծ մասը կարելի է քիւրդացած
հայեր համարել: Դըհի գաղթականութիւնը որ ցրուած և
աւելի ղետեղուած է Վանի մէջ՝ կորսնցուցեր էր իր մայրենի
լեզուն. անոնք քրդախօս էին:

Շատ Դըհեցիներ կան այժմ, որ հակառակ այնչափ երկար
տարի Վան և հայերու մէջ ապրելուն՝ չեն կրնար քանի մը
բառ անգամ հայերէն խօսիլ:

Ասոնց շատերու Հայութիւնը կը ճանչցուէր, առաջին ան-
գամ քրիստոնէական ծիսական նշաններէն (օրինակ խաչակնքել
գիտնալէն և այլն). երկրորդը՝ այն ուժեղ գիտակցութիւնէն՝ որ
իրենք հայեր են:

Այս գաղթականութիւնը եթէ մասամբ հալածանք մը
եղաւ, մասամբ մ'ալ ունեցաւ իր օգուտները, որ անոնք
փրկուեցան իրենց ազգութիւնը կորսնցնելու վտանգէն:

Ասոնք որ հայ կեդրոններէ հեռու՝ շարունակաբար ապ-
րած են քիւրդերու հետ, ու լեռնական կիանքի մէջ իրենց
աղքատութեամբ և դանազան պատճառներով չեն կրցեր ունե-
նալ դպրոց, նոյնիսկ քահանաներ՝ եկեղեցական արարողութիւն-
ներու համար, յարաբերութիւններէ խստաւ ընդհատուած և
չատ մը ծանօթ պատճառներով քրդացեր են:

Իրենց ազգի ու հաւատալիքի նշմարները պահեր են մի-
այն քանդուած եկեղեցիներուն, քարերուն, ուխտի երթալով՝
առանց ի հարկէ ո՛ր և է ծիսակատարութեան, այլ միայն հաց
ու փոխինդ ուտելու ու սառ ջուր խմելու՝ պոռոտի ու այցի
ձևով: